

Flyvende teppehandler fra Hamar

Det var en gang en alminnelig tannlege fra Hamar. Men Terje Berg var svært eventyrlysten. I dag har han India, Pakistan, Tyrkia og Iran som tumlelass, og orientalske tepper som lidenskap og inntektskilde.

KIRSTI ELLEFSEN

Først publisert: 03.03.04
Oppdatert: 21.06.07 kl. 10:38

- Det var jo galskap, egentlig . . . På toppen av en stabel verdifulle håndknyttede tepper sitter en godt voksen teppeselger og smiler bredt, slik teppehandlere gjerne gjør. Likevel kan denne 64 år gamle teppehandleren knapt kalles en typisk representant for yrkesgruppen. Det startet for 22 år siden. Berg hadde tilgang på et ledig butikklokale og funderte på hva han kunne bruke det til. Han ønsket seg noe ikke altfor komplisert som han kunne gjøre ved siden av tannlegejobben - en forretning som ikke behøvde holde åpent mer enn en gang i uken. Tannlege Berg tenkte og tenkte. "Persiske tepper", foreslo en spøkefull kamerat. - De går jo aldri av moten, og du slipper å skifte ut sortimentet stadig vakk. Til kameratens overraskelse tok Terje Berg spøken alvorlig. Slik har det seg at det i et nyrestaurert trehus i Hamar sentrum i dag befinner seg en smilende 64 år gammel teppeekspert med to millioner i årlig teppeomsetning. Som har Hamar som base og verden som tumlelass. Som stadig inviteres til bryllup i India, på fest i Iran og har fått teppeselgvenner som ser på ham som et familiemedlem. Som storlivs i en bransje der det å gjøre en god handel, handler om tillit. Som i dag bor i et hus fylt med kelim og tabriz, beluch og isfahan. Stabler med fargerike praktverk i silke og ull. Håndknyttede, plantefargede, eldgamle og nylagde tepper fra Iran, Afghanistan, India og Tyrkia. Ikke bare i den delen av huset som rommer forretningen og teppegalleriet, men på badet, kjøkkenet og soverommet dekkes gulvene av fargerike klenodier. Det er lenge siden tannlegen tenkte mer på tenner enn tepper. I dag har han egne produksjonsenheter i Peshawar i Pakistan og Lahore i India.

Livslang læring

Det er imponerende hvordan han har skaffet seg kunnskap og tillit blandt teppehandlere i mange land, ikke minst for oss naive turister, som ikke engang har vett nok til å prute når vi blir lokket inn på bakrommet for å drikke te. - Hvordan har du fått kunnskap om kvalitet og tradisjon, mønstre og salgsteknikk? Det er sannsynligvis ikke bare å reise til India eller Iran og banke på døren til en teppeprodusent og regne med at de selger deg det beste de har, til en gunstig pris? - Nei. Det er ikke lett. Men du lærer underveis. Jeg tenkte at har jeg greid å bli tannlege, så skal jeg vel lære meg dette også. Berg begynte å reise på teppemesser. Først til Hamburg, der han kjøpte sine første tepper og investerte sine første tusenlapper. Dermed var han "innenfor". Noen få kontakter ble til et bredt nettverk av forhandlere, og Berg forsto at skulle han satse på dette, måtte han ut i verden. - Jeg må si jeg følte meg ganske modig første gang jeg dro til Iran alene, forteller Berg. Men nettopp Iran er blitt Terje Bergs yndlingsland, både personlig og forretningsmessig. Han gråt over tragedien under jordskjelvet i Bam og gledet seg over Shirin Ebadi fredspris. Han reiser til Iran mange ganger i året - på gruppereise med utvalgte turgrupper, på ferie eller på businessbesøk. - Iranere har en helt annen måte å drive forretning på enn arabere. Det er ingen som maser på deg, slik du kan oppleve i Tyrkia, Egypt og Marokko, der du nærmest blir trukket inn i teppebutikkene. Nei, iranerne har et annet lynne. De er ganske like oss nordmenn, egentlig.

Juks og bedrag, smak og behag

- Hvilke tips og råd kan du gi den som skal kjøpe persiske og orientalske tepper? - Er du helt amatør, og i et fremmed land, bør du få med deg noen som kan litt. Ellers kan det være lurt å lese om teppeproduksjon, besøke forskjellige teppebutikker og bruke tid på å se og lære seg litt om mønstre og tetthet. En kikk på baksiden av teppet er lurt for å se om fargene er ekte, kan du gjerne fukte et lommetørkle og se om det farger av. Det kan være vanskelig å se om fargene er planterbaserte eller syntetiske, og det behøver ikke å ha så mye å si. Men generelt er de naturfargede teppene dyrere og høyere rangert på markedet. Ellers finnes det ingen regler for hva som er et verdifult teppe, mener Berg. Det handler mye om smak og behag. At eldgamle tepper nødvendigvis er mer verdt enn nyere, er heller ikke riktig. Det kommer helt an på kvaliteten. Noen liker de røffe nomadeteppene, eller grove kelimer, mens andre vil ha fint knyttede mønstre. Noen liker bomullstepper, andre foretrekker ull eller silke. Hvert materiale har sine fordeler og ulemper. - Hva med pruting? - Det foregår først og fremst i basarene, og er en kunst i seg selv. Det beste rådet jeg kan gi, er rett og slett å riste på hodet og gå, og så vente på at de løper etter deg og tilbyr en bedre pris. Å sette seg ned og drikke te med teppehandleren er ikke spesielt lurt. Du risikerer bare at de blir sinte hvis du ikke kjøper noe. Denslags er det heldigvis lite av i Iran. At norsk smak ikke nødvendigvis stemmer overens med hva iranere eller indere liker, har Terje Berg innsett. - Nordmenn vil helst ha enkle tepper. Helst litt rustikke mønstre, og i duse farger. Gjerne i røde og blå toner. Det går heller ikke så mye av de svært store teppene, sier han, men kan mange tror, spesielt egnet som investering, mener Berg. - Du skal kjøpe et teppe fordi du liker det. Skal det være en investering, så må det i så fall være en investering i trivsel.

Tar nordmenn med til Iran

- For drøyt fire år siden var jeg med den første norske politiske delegasjonen til Iran, siden jeg kjente til basarene, og hadde mange kontakter. Nå arrangerer Berg minst to Iran-turer i året, for små grupper med maksimum 14 deltagere. Turene varer i 11 dager, og har tett program: kultur, historie, mat og ikke mist tepper.

LES OGSÅ

Teppeliv. Han kjøper tepper, selger tepper og tar med eventyrlystne nordmenn på teppeturer til Iran. Tannlege Terje Berg har for lengst sluttet å be kundene sine om å gape. (Foto: PAAL AUDESTAD)

ORIENTALSKE TEPPER

- De viktigste landene for orientalsk teppeproduksjon er Iran, India, Nepal, Tyrkia, Nord-Afrika, Afghanistan og Pakistan. Hvert land har sine særtrekk og sin spesialitet, men iranske tepper regnes av mange som de flotteste, og rangeres generelt høyest prismessig.
- Balkanlandene og Romania har begynt storstilt kopiering. Teppene herfra er uekte orientalske tepper, selv om de er håndknyttede. Mange mener at en dyktig utført rumensk kopi kan være like bra som et ekte iransk teppe.
- Det finnes mer enn tusen ulike tradisjonelle teppemønstre, men man opererer gjerne med to hovedkategorier: de geometriske (rettlinjede) mønstrene og de florale (buede) mønstrene.
- Nomadetepper og kelimer er gjerne grovere og enklere enn tepper produsert av håndverkere fra byene.
- Plantefargede tepper er generelt dyrere og mer verdifulle enn kjemisk fargede. Gamle tepper er ikke alltid mer verdt enn nye, men foretrekkes av mange fordi fargene blir mer interessante av slitasje. Et nytt teppe kan gis samme effekt ved tørking og bearbeidelse.

SJEKK FØR DU KJØPER

- Se på baksiden om teppet er håndknyttet. Knutene skal være tette og faste. Frynsene skal være intakte. Fukt et lommetørkle og se om teppet farger av.
- Tenn på litt teppefiber og se hvordan det brenner: Ull brenner sakte og med en lukt som av brent hår. Teppesilke bare gløder før det blir til aske. Kunstig silke gjør det samme, men gir en sterk lukt. Bomull brenner raskt og med flamme, og blir til aske som lukter som brent papir.

MEST LEST

[Dette er sommerens nye vannsport](#)

[Ryanair kutter rute](#)

[Selger Syden-turer for 700 kroner](#)

[Finn din egen Syden-favoritt](#)

[Valutakalkulator - kjapt og enkelt](#)